

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Károly Róbert Campus

Növénytermesztési-tudományok Intézet

Mezőgazdasági mérnök alapképzési szak

ÖSSZEFOGLALÁS

**A MEZŐGAZDASÁGI ÖSTERMELŐK HELYZETÉNEK ELEMZÉSE
AZ ADÓZÁSI LEHETŐSÉGEK ÉS AZ AGRÁRPOLITIKAI CÉLOK
FÓKUSZÁBAN**

Belső konzulens:

Dr. Ambrus Andrea

Egyetemi docens

Növénytermesztési-tudományok

Intézet

Készítette:

Rózsáné Watzke Gabriella

Gyöngyös

2024

Dolgozatom összefoglalásaként elmondhatom, hogy az agráriumban tevékenységet folytató termelők prominens helyzetben vannak támogatási és adózási szempontból. Hazánk adottságai kedvezőek mezőgazdasági termelés szempontjából. A mezőgazdasági tevékenységet végző vállalkozások elég széles spektrumon mozognak, ezáltal a piacon a nagyvállalatoktól kezdve a saját maga megélhetését segítő gazdálkodókig jelen vannak. Azonban a jövedelmezőségi problémák a mezőgazdasági ágazatra jellemzőek.

A föld a termelés alapvető tényezője, amelynek minősége adott, mérete korlátozott. Az agrárágazatban az időjárás közrehatása, környezeti összetevők nagyobb ráhatással bírnak a termelékenységre, mint egyéb szektorokban. Ezért a mezőgazdasági őstermelőknek a többi vállalkozási formáktól kiemelten való kezelése a mezőgazdasági életszínvonalból származhat. Többek között az őstermelőkre nézve a jogalkotó az egyéb vállalkozási formákhoz képest kedvezőbb adózási lehetőségeket alakított ki. Ezen felül támogatási programok, innovációs lehetőségek állnak a mezőgazdasági termelők rendelkezésére. Ehhez viszont elengedhetetlen a szakképzettség arányát növelni, illetve szakmai képzéseket preferálni, hogy a termelők lépést tudjanak tartani a technológiai fejlődéssel.¹ Nem utolsósorban fontos még megemlíteni, hogy elengedhetetlen és kiemelten fontos a környezetvédelem.

A dolgozatom első felében a mezőgazdasági ágazatban tevékenykedő vállalkozásokat mutatom be és rendszerszerűen prezentálom az egyes működési formákat. Azon gazdálkodási formákat mutatom be, amelyek mentén mezőgazdasági tevékenység végezhető. Agrártevékenységet négyféle formában végezhet a gazdálkodó. Lehetősége van mezőgazdasági őstermelőként, őstermelők családi gazdaságaként, egyéni vállalkozóként és akár társas vállalkozásként gazdálkodni a mezőgazdasági ágazatban. A társas vállalkozások kérelmezhetik a családi mezőgazdasági társasági minősítést, így elérhetik az általa nyújtott előnyöket. Az őstermelői adózási formák részletezése előtt még kitértem a hazai mezőgazdaságnak a nemzetgazdaságban betöltött szerepére, a támogatások szerepére és az elektronikus ügyintézés nyújtotta gyorsabb ügyintézés jelentőségére.

¹ Szilágyi Bernadett: A mezőgazdasági őstermelők speciális jövedelemadózási és társadalombiztosítási kötelezettségei, 2009.

Az adózási formákra részletesen ezek után tértem ki. Itt megállapítottam, hogy azon gazdálkodók, akiknek az árbevétele a 32 millió forintot nem haladja meg a mezőgazdasági őstermelő kategória a legelőnyösebb, mind adózási forma, mind adminisztrációs teher szempontjából. Az a termelő, aki más tevékenységet is végez az egyéni vállalkozóként való működési forma a legkedvezőbb. Ilyen esetben nem kell külön bevételi- és esetleg kiadási nyilvántartást vezetniük, és nem is kell külön részletezni a tevékenységekhez kapcsolódó jövedelmeket.

A várhatóan 32 millió forintot meghaladó éves bevétele esetén fontolóra kell venni melyik az a működési forma, amely a legkedvezőbb a számukra. Fontos mutató ilyenkor a bevonható hozzátartozók száma, a költség várható nagysága, foglalkoztattak száma és egyéb tényezők. A mezőgazdasági őstermelők és az őstermelők családi gazdasága adózása a személyi jövedelemadó törvény szabályai szerint történik. Ez lehet az átalányadózás, a tételes költségelszámolás és a 10% költséghányad alkalmazása.

A szakirodalmi áttekintést követően kvantitatív és kvalitatív kutatással több vizsgálatot folytattam le. A szekunder kutatásomhoz összegyűjtött adatok alapján első körben felvázoltam az agrárágazatban tevékenykedő gazdálkodók számának alakulását figyelembe véve a KSH 2020-as agrárkiszűrés módosítását. A célom az volt, hogy kimutassam a mezőgazdasági ágazatban gazdálkodó egységek volumenének visszaesését. A második vizsgálatom a bevallott főbb adónemek, a Tao., az Szja, az Áfa, a szociális hozzájárulási adó és a KIVA mentén zajlott. Itt azt szerettem volna bemutatni, hogy 2017 és 2022 között a bevallott adókötelezettségek adata milyen irányban mozog. Ez 2021-től emelkedést mutat, mivel több olyan esemény is történt, amely befolyásolta a piaci árak nagyságát.

A harmadik, szekunder adatokon alapuló vizsgálattal azt szerettem volna kimutatni, hogy a 2021-es átalányadózás rendszerének modernizálása milyen hatással volt az őstermelők adózási forma választásában. A vizsgálat igazolta, hogy a 2020-ról 2021-re a tételes költségelszámolás és a 10%-os költséghányad adózási forma választás közel 70%-kal visszaesett az átalányadózás irányába. A szekunder adatokon alapuló vizsgálatot követően egy növénytermesztési ágazatban és azon belül a dísnövénytermesztéshez kapcsolódó mezőgazdasági őstermelő és egy ezen a vonalon kiskereskedelmi üzletet működtető egyéni vállalkozó adókötelezettségeinek összehasonlítását végeztem el. A célom ezzel a gyakorlati példával, hogy bemutassam az adókötelezettségek közötti eltéréseket. Megállapítottam, hogy

extrém esetek kivételével is a mezőgazdasági őstermelő adókötelezettsége jóval kedvezőbb. A vizsgálataim alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a gazdálkodók körében jelentős mértékben megemelkedett az átalányadózók száma, ami az adózási rendszer fejlesztése révén ezt az adózási formát nagymértékben előnyössé tette. A vizsgálataimat egy kvalitatív vizsgálattal szerettem volna teljessé tenni, amely egy mélyinterjú volt egy gazdálkodóval, aki mezőgazdasági őstermelő és egyéni vállalkozó is egyben. A mélyinterjú során kitértünk olyan elemekre, mint például az őstermelő egy hungarikum”, az átalányadózás 2021. évi korszerűsítésére, a támogatásokra, a támogatások eredményre gyakorolt hatására. Az interjú során megállapítottam, hogy jelenleg egy gazdálkodónak több termelési irányba is jelen kell lennie, hogy a jövedelmezősége optimális legyen.

Az ágazat termelékenység, jövedelmezőségi és nem utolsósorban korösszetételi problémákkal küzd. Ezen problémák megoldása beruházásokkal, vidéki gazdaságok fejlesztésével és a fiatalabb generáció bevonásával valósulhat meg. Fontos lenne pl. egy életpálya ösztöndíj kialakítása, ezzel az iskolázottság emelkedését is realizálhatnánk, ezzel ösztönözve a fiatalabb generációt, hogy a mezőgazdaságban képzeljék el a jövőjüket. Az iskolázottsággal elő tudnánk segíteni még azt is, hogy magabiztosabban merjenek a gazdák beruházni, fejleszteni és ezzel plusz lökést adhatnánk annak a folyamatnak, hogy növeljük a termelékenységet és ezáltal a jövedelmezőséget is.

A mezőgazdaság nagyfokú rugalmasságról tesz tanúbizonyságot a járvány hullámok, az ukrán agresszió, a csúcsokat döngető infláció, az energia válság, illetve az időjárási anomáliák közepette, de a hosszú távú fenntarthatóság érdekében elengedhetetlen az innováció, a digitalizáció. A fenntartható és eredményes gazdálkodáshoz a jövőre nézve a túlélés egyik fontos eszköze lehet a digitalizáció vívmányainak magas hatékonyság melletti használata.